

Studium Generale Atelier

8 februari 2022

Over God spreken?

Cultuurchristendom en religieus christendom

Guido Vanheeswijck

Guido Vanheeswijck boog zich op de lezing van Studium Generale van februari over de vraag waarom wij niet meer over God spreken en waarom we dat misschien opnieuw moeten doen. Een wedervraag stelt zich echter: over welke God moeten we dan spreken?

In 1966 publiceerde Time Magazine een ondertussen iconische cover: 'Is God dead?'. Daarin stelde Edward Schillebeeckx, Vlaams dominicaan en theoloog, dat God verdwenen is door 'het beeld dat de Kerk gedurende vele eeuwen van Hem gebruikt heeft'. Sindsdien - hoewel er natuurlijk geen oorzakelijk verband is - liepen de West-Europese kerken leeg en heerst er verwarring over God, zowel bij gelovigen als bij niet-gelovigen. Hoewel atheïsten beter omschrijven tegen welke God zij zijn dan gelovigen weten in welke God zij geloven.

Guido Vanheeswijck, dominicaan, wijsgeer en filoloog, stelt dat in de huidige seculiere maatschappij christenen hooguit getolereerd worden op voorwaarde dat ze de inhoud van hun geloof zo vaag mogelijk houden. Over de onbevleete ontvangenis, de maagdelijke geboorte, de verrijzenis van Jezus en onze eigen lichamelijke verrijzenis, het geloof in

een eeuwig leven kunnen de meeste christenen weinig of niets zeggen, behalve misschien dat het om dogma's en mysteries gaat.

We dragen misschien nog het Heilig sacrament uit in een processie, maar als toeschouwers ons vragen wat de werkelijke aanwezigheid in het sacrament betekent, hebben we geen antwoord. Vroeger toen het geloof vanzelfsprekend was, werden deze vragen eenvoudigweg niet gesteld. Zelfs over het persoonlijke geloof in God spreken christenen zelden. Ook niet met hun kinderen en kleinkinderen.

Misbruiken

Slechts iets meer dan zes procent van alle 18- tot 23-jarigen in het katholiek hoger onderwijs noemt zich nog 'christelijk gelovig'. Zijn ouders en grootouders daaraan medeschuldig? Het is wel opvallend dat vóór de affaire Vangheluwe (1) in Vlaanderen dit percentage ver boven 20 procent lag. De (seksuele en andere) misbruiken in de kerk dragen ongetwijfeld bij tot de ontkerkelijking, maar zijn ze de echte oorzaken?

Als gelovigen samenkomen in een parochie zijn zij vooral bekommerd om de muziek en de praktische aspecten van de liturgie. Kapellen of broederschappen en andere groepen in de parochies lijken meer op serviceclubs. Over God en het geloof wordt nauwelijks gesproken. Het verlies van een kind op gelovige wijze verwerken is bijna een taboeonderwerp. 'Eeuwig leven? Tja, daar weten we niets over, dus daar kunnen we ook niets over zeggen'.

De vraag dringt zich op: werken gelovigen mee aan die secularisatie? Dat God geheel afwezig is, moet niet verwonderen. Door zelf ook te zwijgen over God zijn we misschien medeplichtig.

Aanvankelijk zou Vanheeswijck zijn boek *Onbeminde gelovigen* bespreken. Daarin beschrijft hij hoe de ontkerkelijking in Vlaanderen zich voltrok en wat daar de (politieke) gevolgen van zijn. Hij eindigt met een oproep aan gelovigen om weer over God te spreken.

Maar daarop volgt de wat ongemakkelijke tegenvraag: 'Over welke God zullen we dan spreken'? De almachtige, alwetende, algoede en rechtvaardige, barmhartige God? Die omschrijvingen, die vaak botsen met de harde realiteit, krijgen we niet meer uitgelegd. Die God is voor

velen gestorven in Auschwitz of reeds veel vroeger, tijdens de godsdienstoorlogen. Voor wie Hij niet 'dood' is, is Hij overbodig gemaakt door de wetenschap of verdampt in de roes van de consumptiemaatschappij.

Vanheeswijck vindt dat we bij ontkerkelijking verder moeten durven denken dan de gangbare clichés. Zo zijn er heel wat: het Tweede Vaticaans Concilie, de slechte preken van de pastoors, het verlies van traditie, rituelen en devotie, de seksuele revolutie en de desintegratie van de familie, het materialisme en het neoliberalisme, de schandalen in de kerk, het dogmatisme en de wereldvreemdheid van de kerk of juist het gebrek aan rechtlijnigheid in de leer.

En er zijn er nog heel wat andere zoals de katholieke seksuele moraal, waar weinigen zich aan houden; het falen van het katholiek onderwijs; het neomarxistische postmodernisme in de universitaire wereld; de loge en de antikatholieke lobby in de politiek en de media; de polarisatie in de kerk en ga zo maar door. Maar volgens de spreker zijn dit zijn allemaal eerder symptomen of acceleratoren, maar geen fundamentele oorzaken van de ontkerkelijking in Vlaanderen.

Daarom besprak Guido Vanheeswijck ook zijn recent boek Tegendraadse beschouwingen. Daarin beschrijft hij hoe in elk tijdperk wereld-, mens- en godsbeeld nauw met elkaar verbonden zijn. Als het tijdperk verandert, verandert eerst het wereldbeeld, relatief snel gevolgd door het mensbeeld en daarna, met circa 100 jaar vertraging, het godsbeeld. In die godloze tussenperiode dooft het oude godsbeeld langzaam uit, maar is het nieuwe nog niet ontwikkeld. Leven wij vandaag in zo'n godloze overgangstijd? Zitten wij midden in verandering van tijdperk? Hoe zullen veranderingen in het wereldbeeld en het mensbeeld in de 20ste eeuw een nieuw godsbeeld beïnvloeden in de 21ste eeuw?

Gilbert Lenssen

Praktisch:

Op die bovenstaande vragen probeerde Vanheeswijck een antwoord te geven. Meer daarover op <https://youtu.be/z6iSqMWtuyk> of <https://www.dominicains.tv/nl/nieuws/guido-vanheeswijck>

Zijn presentatie van februari kan u aanvragen met een mail naar studiumgenerale@outlook.be